

Buro de Brug Rapporten

B21-483

Archeologisch bureauonderzoek,
Castricummerweg 5, Uitgeest,
gemeente Uitgeest

Status: Concept 1.0

30-09-2021

Colofon

ISSN 2468-6727

Auteur(s) M.F. Honshorst & J. van Leeuwen

Copyright © 2021 Buro de Brug
www.burodebrug.nl

Inhoud

Samenvatting.....	3
Administratieve gegevens	4
1 Inleiding.....	5
1.1 Algemeen.....	5
1.2 Huidige situatie	7
1.3 Toekomstige situatie.....	7
2 Archeologisch bureauonderzoek	9
2.1 Onderzoeksmethode	9
2.2 Beleid en bestemmingsplan	10
2.3 Geologie, geomorfologie en bodemopbouw	12
2.4 Bouwhistorische en historische gegevens	18
2.5 Versturende bodemingrepen in het verleden	22
2.6 Bekende archeologische waarden	25
2.6.1 AMK-terreinen.....	25
2.6.2 Archis vondstlocaties	27
2.6.3 Archis onderzoeksmeldingen.....	27
2.6.4 Samenvatting bekende archeologische waarden	31
3 Archeologische verwachting en selectieadvies	32
3.1 Archeologische gespecificeerde verwachting.....	32
3.2 Selectieadvies.....	32
4 Bronnen.....	33
4.1 Digitale bronnen	33
4.2 Literatuur	33

Samenvatting

Dit archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA 4.1 en BRL protocol 4002 door Buro de Brug in opdracht van mevr. F. Verduin. De aanleiding tot dit onderzoek is de realisatie van twee nieuwbouwwoningen aan de Castricummerweg 5 in Uitgeest. Op een deel van de nieuw te bouwen percelen is op dit moment een hoveniersbedrijf gevestigd. Een deel van het terrein is onbebouwd (tuin). De bestaande bebouwing zal blijven staan en aan weerszijden daarvan worden twee nieuwe vrijstaande woningen gebouwd. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 1746 m² en de nieuw te bouwen woningen hebben een oppervlakte van 216 m².

Het plangebied ligt aan de Castricummerweg 5 in de Kerkbuurt van Uitgeest op circa 30 m afstand van de Nederlands Hervormde kerk van Uitgeest. Volgens de beleidskaart van de gemeente Uitgeest valt het plangebied in een archeologisch terrein met waarde 2: de historische dorpskern (niet- beschermd archeologische monumenten), waarbij de verwachting hoog is. Hierbij wordt, wanneer de vooringenomen plannen een oppervlaktercriteria van groter dan 100 m² hebben, vroegtijdig inventariserend onderzoek geadviseerd. Volgens het bestemmingsplan 'Herontwikkeling bibliotheeklocatie' (vastgesteld op 25-06-2021) is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 0,35 m -mv en die tevens een oppervlakte van meer dan 100 m² beslaan. Dit bureauonderzoek vormt de eerste stap in het archeologisch proces.

Uit de landschappelijke analyse blijkt dat het plangebied op een strandwal is gelegen, die ontstaan is tussen 3550 en 3100 v. Chr.¹ Het plangebied lag op een hoger en droger deel van een dynamisch en nat getijdengebied (de monding van het Oer-IJ) en later veenlandschap. Het plangebied ligt in de historische kern van Uitgeest dat mogelijk al in de Vroege Middeleeuwen werd bewoond.

Uit de landschappelijke analyse is gebleken dat het plangebied op een strandwal ligt, die is gevormd tussen 3550 – 3100 voor Chr. Vanaf deze periode is het plangebied altijd geschikt geweest voor bewoning. Door de zeer gunstige ligging als hoger gelegen strandwal/duingebied in een nattere, waterrijke omgeving is de verwachting voor alle perioden vanaf het Laat-Neolithicum hoog, met mogelijk een terugval in de periode Laat Romeinse Tijd tot Vroege Middeleeuwen (middelhoge verwachting). Deze resten worden verwacht tot een diepte van ca. 2 m. De resten uit het Laat-Neolithicum tot en met de Romeinse Tijd kunnen bestaan uit resten van gebouwen zoals paalkuilen en huttenleem, maar ook (afval)kuilen, sloten en greppels, waterputten, agrarische bijgebouwen, ploegsporen, etc.

Voor bewoning in historische tijden zijn geen directe aanwijzingen gevonden in het archiefmateriaal, maar gezien de ligging direct naast de laatmiddeleeuwse kerk kent het plangebied ook een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Deze resten worden verwacht vanaf (vlak onder) maaiveld tot ca. 1 m -mv. Deze resten kunnen bestaan uit paalkuilen, huttenleem, funderingsresten, muurresten, (afval)kuilen, sloten en greppels, waterputten, agrarische bijgebouwen, ploegsporen, etc.

Er geldt geen specifieke verwachting voor resten uit de Tweede Wereldoorlog.

In de twintigste eeuw is waarschijnlijk bebouwing binnen het plangebied gerealiseerd en weer verwijderd. Het is onbekend in hoeverre deze activiteiten de oudere archeologische resten hebben verstoord.

Om de archeologische verwachting binnen het plangebied te toetsen (en zo mogelijk verder te specificeren) en om na te gaan in hoeverre de bodemopbouw intact is, adviseert Buro de Brug binnen het plangebied een inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen (verkennende fase), conform KNA 4.1 protocol 4002, uit te laten voeren. Een archeologisch booronderzoek dient te worden uitgevoerd door een gecertificeerd archeologisch bedrijf.

Bovenstaand selectieadvies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid. Het is mogelijk dat het gemeentelijk selectiebesluit afwijkt van het in dit rapport opgenomen advies.

---

¹ Dalen et al. 2008; Vos s.a.; Westerhof et al. 1988.

Administratieve gegevens

Projectnaam	Castricummerweg 5
Opdrachtgever	Mevr. F. Verduin
Contactpersoon	Mevr. F. Verduin
Uitvoerder	Buro de Brug
Autorisatie	drs. J.W. Oudhof j.w.oudhof@burodebrug.nl 06-25289957
Projectcode Buro de Brug	B21-483
Betrokken projectmedewerkers	Projectleiding: J.W. Oudhof Bureauonderzoek: M.F. Honshorst & J. van Leeuwen Rapportage: M.F. Honshorst & J. van Leeuwen
Bevoegd gezag	Gemeente Uitgeest
Provincie, gemeente en plaats plangebied	Noord-Holland, Gemeente Uitgeest en Uitgeest
Toponiem	Castricummerweg 5
Kadastrale nummers	9482
Centrumcoördinaat	X: 109115,9 Y: 504842,0
Oppervlakte plangebied	Ca. 1746 m ²
Archisnummer²	5106429100
Beheer en plaats documentatie	Buro de Brug, Spijkerboor
Rapportversie	Concept 1.0
Datum rapport	30-09-2021

² Landelijk onderzoeksmeldingsnummer dat bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE/ARCHIS) moet worden aangevraagd bij aanvang van archeologisch onderzoek.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Dit archeologisch bureauonderzoek is uitgevoerd conform KNA 4.1³ en BRL protocol 4002 door Buro de Brug in opdracht van mevr. F. Verduin. De aanleiding tot dit onderzoek is de realisatie van twee nieuwbouwwoningen aan de Castricummerweg 5 in Uitgeest (afb. 1). Voor de vooringenomen plannen zullen op de twee buitenste kavels twee nieuwe vrijstaande woningen worden gebouwd die worden gefundeerd met paalfunderingen. De middelste kavel is bebouwd en dit pand blijft behouden. Het totale plangebied heeft een oppervlakte van ca. 1746 m². De ontgravingen ten behoeve van de geplande nieuwbouw woningen bereiken een oppervlakte van meer dan ca. 216 m² en de diepte is onbekend.

Volgens de beleidskaart van de gemeente Uitgeest valt het plangebied in een archeologisch terrein (archeologische waarde 2). Dit betekent dat het perceel zich in de historische dorpskern (niet-beschermd archeologisch monument) bevindt. Volgens deze gemeentelijke beleidskaart en het bestemmingsplan 'Herontwikkeling bibliotheeklocatie' (vastgesteld op 25-06-2021), waarbinnen het plangebied valt, is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen dieper dan 0,35 m -mv en tevens een oppervlakte van meer dan 100 m² beslaan.

Het voorgaande maakt duidelijk dat de bodemverstoringen die de geplande bodemingrepen met zich meebrengen de toegestane verstoringsmarges van oppervlakte en diepte overschrijden. De voorgenomen werkzaamheden zouden een bedreiging kunnen vormen voor eventueel aanwezige archeologische resten in de ondergrond van de geplande nieuwbouw. Een eerste stap in het archeologisch proces is het uitvoeren van een bureauonderzoek.

---

³ Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, www.sikb.nl.

Afbeelding 1. Locatie van het plangebied en het onderzoeksgebied.

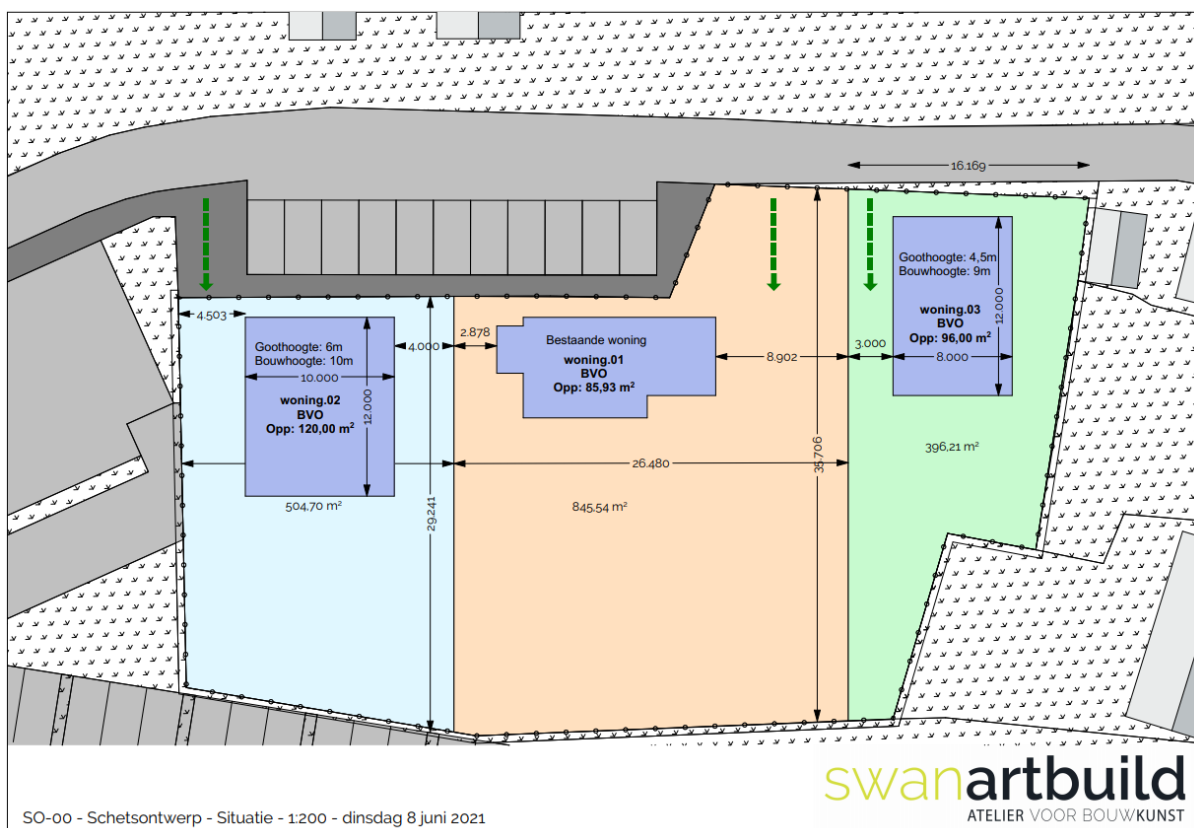
1.2 Huidige situatie

Het plangebied ligt binnen de historische dorpskern van Uitgeest (gemeente Uitgeest). Het perceel is gelegen tussen het park de Eendenkooi Van der Eng en het Uitgeestermeer. Op circa 30 m ten noordoosten van het plangebied bevindt zich de Nederlandse Hervormde kerk van Uitgeest aan Castricummerweg 6 (monumentennr. 35847/35484). De vloer van de kerk bevat een aantal zerken en ook ligt er een kerkhof rondom het monument. Tegenover het plangebied op Castricummerweg 4 staat eveneens een Rijksmonument (35846). Dit monument betreft de voormalige kerkelijke dienstwoning (pastorie) en is voorzien van zadeldaken tussen houten gevels met uitgeschulpte windveren.

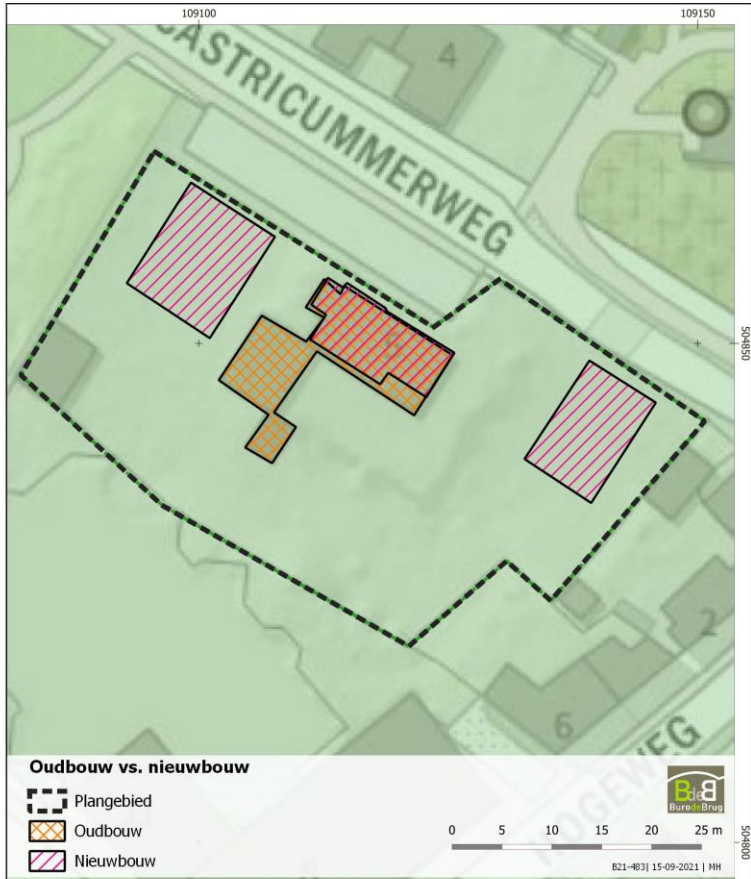
Op een deel van de nieuw te bouwen percelen is op dit moment een hoveniersbedrijf gevestigd. Verder is eveneens een deel van het terrein onbebouwd (tuin). Het bestaande huis binnen het plangebied is meer dan 100 jaar oud en heeft mogelijk bouwhistorische waarden. Over de grondwaterstand of eventuele bodemverontreiniging binnen het plangebied is niets bekend.

1.3 Toekomstige situatie

Op een deel van de nieuw te bouwen percelen is op dit moment een hoveniersbedrijf gevestigd. Verder is eveneens een deel van het terrein onbebouwd (tuin). Voor de voorgenomen plannen zullen op de twee buitenste kavels twee nieuwe vrijstaande woningen worden gebouwd die worden gefundeerd met paalfunderingen. De middelste kavel is bebouwd en dit pand blijft behouden, al worden enkele aanbouwen gesloopt. De ontgravingen ten behoeve van de geplande twee nieuwbouw woningen bereiken een oppervlakte van ca. 216 m² en de diepte is onbekend (afb. 2, 3).

Afbeelding 2. De voorgenomen toekomstige inrichting (bron: Swan Artbuild).

Afbeelding 3: Oudbouw vs. Nieuwbouw.

2 Archeologisch bureauonderzoek

2.1 Onderzoeksmethode

Dit bureauonderzoek heeft tot doel - op basis van bestaande landschappelijke, archeologische en historische bronnen - een gespecificeerde archeologische verwachting te verkrijgen voor het plangebied. Op basis van de resultaten wordt een aanbeveling gedaan worden om de eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied veilig te stellen. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 4.1) en de archeologische beleidsnota van de gemeente Uitgeest.

Voor het verzamelen van gegevens met betrekking tot reeds bekende archeologische- en bodemkundige waarden van het plangebied zijn de volgende bronnen geraadpleegd:

Gemeentelijke waarden- en verwachtingenkaart archeologie	Kloosterman, 2011 RAAP-notitie 3694
Gemeentelijke archeologische beleidskaart	Kloosterman 2011 RAAP-notitie 3694
Toelichting gemeentelijk archeologisch beleid	Kloosterman 2011 RAAP-notitie 3694
Bestemmingsplan 'Herontwikkeling bibliotheeklocatie' (25/06/2021)	www.ruimtelijkeplannen.nl
Geologie (1:600.000)	TNO-NITG 2005; www.dinoloket.nl ; kaart 2010
Bodemkunde (1:50.000)	Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2014, Alterra
Geomorfologie (1:50.000)	Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2017, Alterra
Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN3)	www.ahn.nl
Kadastrale minuutkaarten 1811-1832	beeldbank.cultureelerfgoed.nl
Kadaster	www.kadaster.nl
Grote Historische Atlas 1839-1859	Geudeke 1990
Bonnebladen 1870-1931	Bureau Militaire Verkenningen
Nationaal Archief	www.nationaalarchief.nl
Noord-Hollands Archief	https://noord-hollandsarchief.nl/
Gemeentelijk archief Uitgeest	www.archieven.nl
Gemeentelijk archief Zaanstad	www.archieven.nl
NIMH	https://nimh-beeldbank.defensie.nl/
Archeologische Monumentenkaart (AMK)	https://rce.webgispublisher.nl/Viewer.aspx?map=Archeologie%2Din%2DNederland
Archis	zoeken.cultureelerfgoed.nl

2.2 Beleid en bestemmingsplan

De gemeente Uitgeest heeft een eigen archeologiebeleid, dat in 2011 is opgesteld. Op de beleidskaart zijn de archeologische waarden- en verwachtingen weergegeven (afb. 4). Het plangebied bevindt zich op deze kaart binnen zone WR-A-2. In het bestemmingsplan 'Herontwikkeling bibliotheeklocatie' (vastgesteld op 25-06-2021) is het gemeentelijk archeologiebeleid opgenomen. Voor dubbelbestemming WR-A-2 geldt:

Artikel 6 Waarde - Archeologie 2

6.1 Bestemmingsomschrijving

De voor 'Waarde - Archeologie 2' aangewezen gronden zijn - behalve voor de andere aldaar voorkomende bestemming(en) - mede bestemd voor de bescherming en veiligstelling van archeologische waarden.

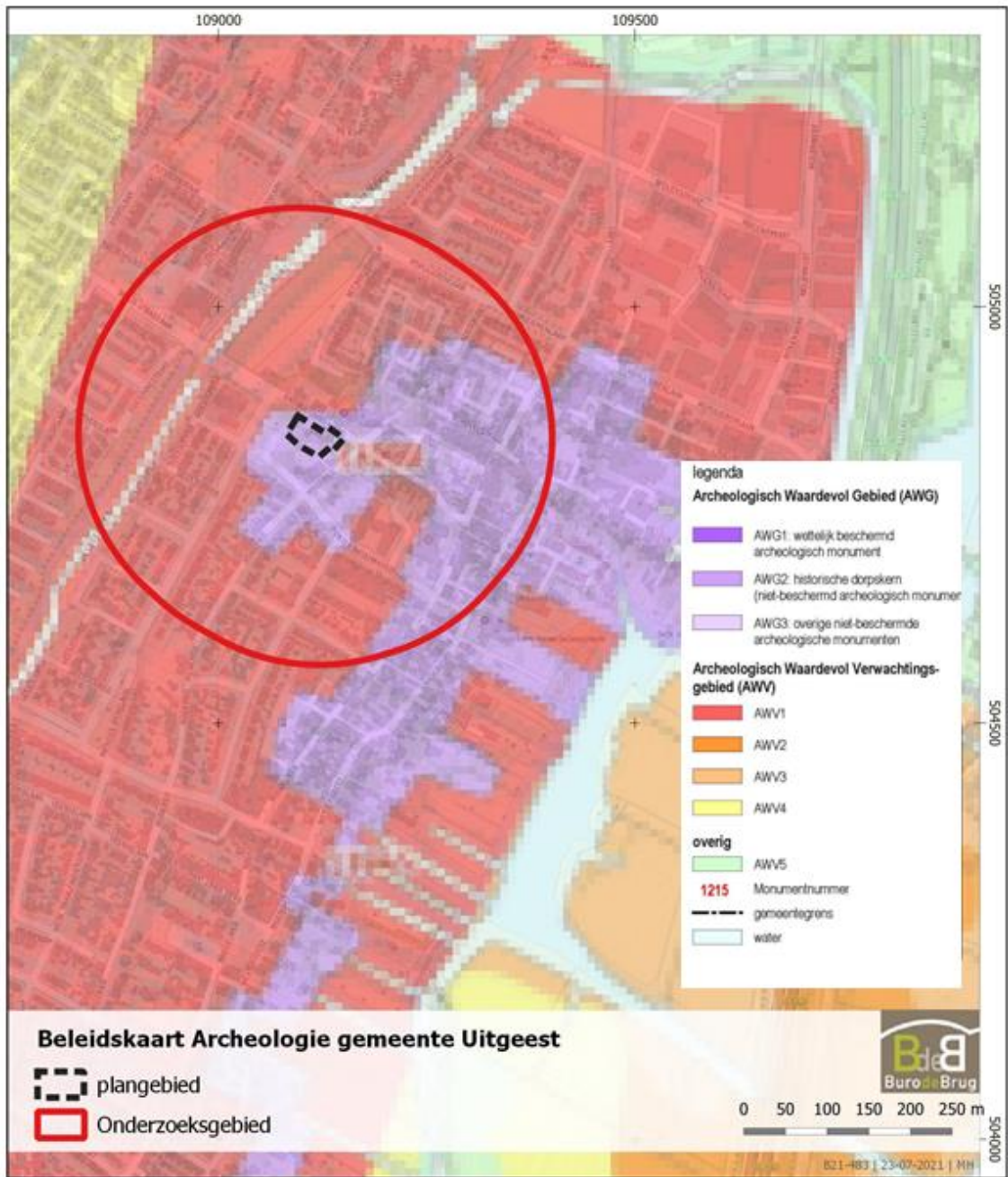
6.2 Bouwregels

Op deze gronden mag worden gebouwd en gelden de volgende regels:

- a. op deze gronden mogen ten behoeve van de in lid 6.1 genoemde bestemming uitsluitend bouwwerken, geen gebouwen zijnde, worden gebouwd met een bouwhoogte van ten hoogste 3 m;*
- b. ten behoeve van de andere, voor deze gronden geldende bestemming(en) mag - met inachtneming van de voor de betrokken bestemming(en) geldende (bouw)regels - uitsluitend worden gebouwd, indien:*
  - 1. de aanvrager van de omgevingsvergunning voor het bouwen een rapport heeft overgelegd waarin de archeologische waarde van de betrokken locatie naar het oordeel van het bevoegd gezag in voldoende mate is vastgesteld;*
  - 2. de betrokken archeologische waarden, gelet op dit rapport, door de bouwactiviteiten niet worden geschaad of mogelijke schade kan worden voorkomen door aan de omgevingsvergunning voor het bouwen voorschriften en beperkingen te verbinden, gericht op het behoud van de archeologische resten in de bodem, het doen van opgravingen dan wel het begeleiden van de bouwactiviteiten door een archeologische deskundige;*
- c. het bepaalde in dit lid onder b.1 en b.2 is niet van toepassing, indien het bouwplan betrekking heeft op één of meer van de volgende activiteiten of bouwwerken:*
  - 1. vervanging, vernieuwing of verandering van bestaande bebouwing, waarbij de oppervlakte, voor zover gelegen op of onder peil, niet wordt uitgebreid en waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande fundering;*
  - 2. een bouwwerk met een oppervlakte van ten hoogste 100 m²;*
  - 3. een bouwwerk dat zonder graafwerkzaamheden dieper dan 35 cm en zonder heiwerkzaamheden kan worden geplaatst.*

Het plangebied heeft in het vigerende bestemmingsplan 'Herontwikkeling bibliotheeklocatie' (2021) de dubbelbestemming "Waarde –Archeologie –2". Hiervoor geldt een onderzoekspllicht vanaf 100 m², bij verstoringen dieper dan 35 cm.

Het beleid afgebeeld op de archeologische beleidskaart komt overeen met het beleid in het bestemmingsplan.

Afbeelding 4. Het plangebied op de gemeentelijke beleidskaart (bron: Kloosterman 2011).

2.3 Geologie, geomorfologie en bodemopbouw

Bron	Informatie
Geologie ⁴ (1:600.000)	S4: Oude duin- en strandzanden met eventueel een inschakeling van het Hollandveen en/of afzettingen van het Laagpakket van Wormer. Dichtbij: S10: Oude duin- en strandzanden op het Hollandveen op afzettingen van het Laagpakket van Wormer.
Bodemkunde ⁵ (1:50.000)	Niet gekarteerd door bebouwing.
Geomorfologie ⁶ (1:50.000)	Niet gekarteerd door bebouwing.
Hoogteligging ⁷	Hoogste punt in het plangebied: 1,20 -NAP. Laagste punt in het plangebied: 0,5 -NAP.

Het plangebied bevindt zich op de rand van het Hollands duingebied. Tot dit duingebied behoren alle strandwallen, het huidige strand zelf, strandvlakten en de duinen die in Noord- en Zuid-Holland voorkomen.⁸ Het ontstaan Hollands duingebied hangt samen met de stijging van de zee tijdens het Holoceen vanaf rond 9500 v. Chr. (zie uitgelegd op afb. 5 en afb. 7). Vóór deze periode was Nederland en de Noordzee bedekt met een laag dekzand. Het gebied waar nu Uitgeest ligt, lag in dit Pleistocene zandgebied, met in de directe nabijheid een beekdal- en riviereengebied. Dit landschap ligt nu op grotere diepte (beneden 16 m -NAP). Tot ca. 4500-4000 v. Chr. bestond het gebied van de huidige Nederlandse kust uit een uitgestrekt waddegebied met zandplaten en -banken met grote getijdengeulen er tussenin. Gedurende deze periode steeg de zeespiegel relatief snel. Het uitgestrekte waddegebied werd toentertijd gedeeltelijk beschut van de open zee door een aantal eilanden. Door de snel stijgende zeespiegel werden zowel de waddeeilanden als het -gebied bewerkt en verschoven in oostelijke richting (afb. 5a en b). De afzettingen die behorend tot dit waddegebied maken deel uit van het Laagpakket van Wormer.⁹ De locatie van het plangebied lag in deze periode waarschijnlijk onder water.

Vanaf 4500-4000 v. Chr. verminderde de stijging van de zeespiegel, waardoor de beweging van de waddeeilanden naar het oosten werd gestopt. Vanuit de rivieren en de Noordzee werden grote hoeveelheden zand aangevoerd. Als gevolg hiervan verzandden de getijdengeulen en groeide de waddeeilanden aan elkaar vast tot een strandwal. Op deze manier is rond 3500 v. Chr. een strandwal ontstaan die grofweg liep van Uitgeest naar Beverwijk. Het plangebied ligt waarschijnlijk net ten noordwesten van deze strandwal, in een getijdengebied van wadden en slikken (afb. 7, derde plaatje). Doordat de strandwal het achterland afsloot voor ontwatering, vernatte dit gebied en ontstond grootschalige veenvorming; het Hollandveen Laagpakket.¹⁰ Algemeen wordt aangenomen dat Uitgeest vanaf het Laat-Neolithicum bewoonbaar was, al zijn tot op heden weinig archeologische vondsten uit deze periode gedaan.¹¹

⁴ TNO-NITG 2005; www.dinoloket.nl; kaart 2010.

⁵ Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2014, Alterra.

⁶ Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000, versie 2017, Alterra.

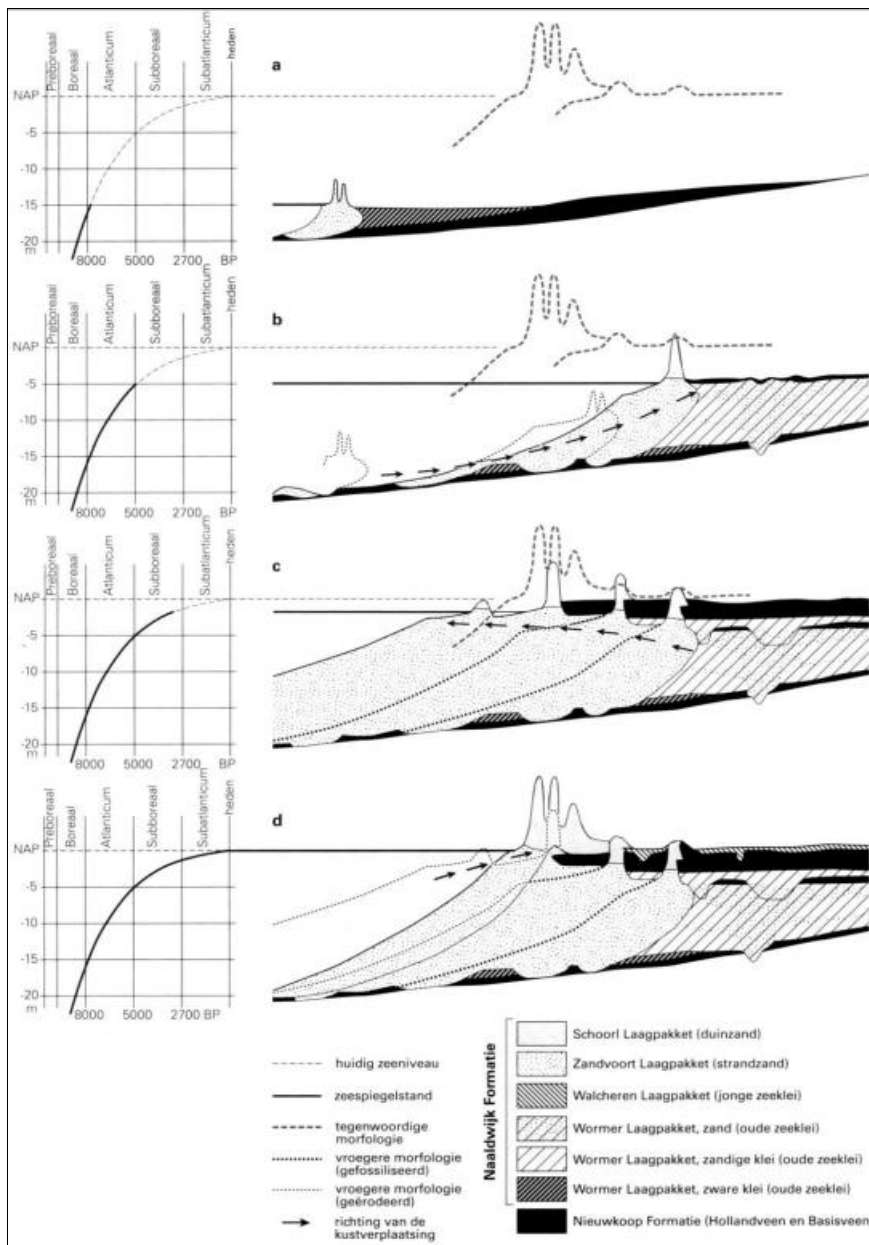
⁷ AHN, www.ahn.nl.

⁸ Berendsen 2005.

⁹ Biggelaar 2021, 8.

¹⁰ De Mulder et al. 2008.

¹¹ De Boer e.a. 2008.

Afbeelding 5. De samenhang tussen het ontstaan van de strandwallen en duinen voor de Hollandse kust en de zeespiegelstijging (bron: Berendsen 2005). De verschillende geologische formaties in de figuur zijn terug te vinden in De Mulder et al. 2003.

Tot ongeveer de eerste eeuw n.Chr. bleven de rivieren en de zee grote hoeveelheden zand aanvoeren, waardoor het duin- en strandwallen gebied werd uitgebreid in westelijke richting (afb. 5c). Tijdens deze verbreding werden strandwallen en -vlaktes afwisselend van elkaar gevormd.

Tijdens perioden van tientallen tot honderden jaren met gemiddeld minder onstuimig weer (stormen) werden de strandvlaktes gevormd. Het strand werd geleidelijk breder en op de hoger gelegen delen kon vegetatie (gras en struiken) groeien, waardoor kleine solitaire duinen werden gevormd.¹²

Juist tijdens perioden met gemiddeld veel hevige stormen kon het door de zee aangevoerde zand een hoogte bereiken van boven de vloedlijn, waardoor het zand op het strand hoog kon worden opgeworpen in de vorm van een rug, oftewel een strandwal. Deze strandwallen beschermden de strandvlaktes voor overstromingen door de zee. Vegetatie vormde zich niet op de strandwallen, waardoor de wind vrij spel had. Hierdoor konden bovenop de strandwallen (oude) duinen ontstaan door de verstuiwingen veroorzaakt door de wind.¹³

¹² Biggelaar 2021, 8.

¹³ Van der Vlak 1996.

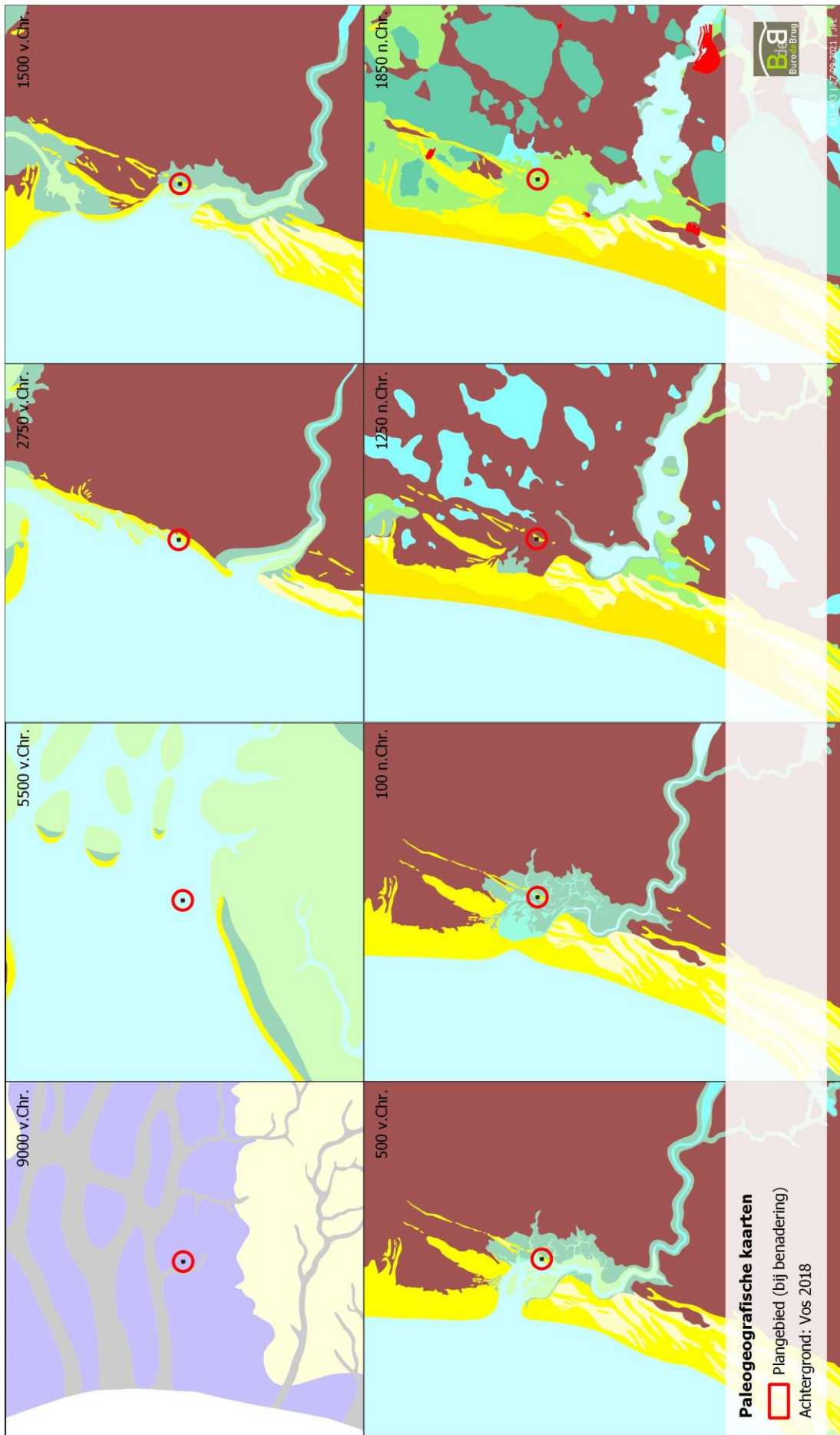
Het dorp Uitgeest bevindt zich in het gebied van het Oer-IJ, een oude rivier met getijden-invloeden. Het Oer-IJ ontwaterde de meren in het gebied rondom het huidige IJsselmeer. Door de ontwikkeling van de strandwallen en een daling in het gebied van het Oer-IJ tijdens de Bronstijd tot en met de IJzertijd werd de monding van deze voormalige rivier verder naar het noorden verplaatst (van het huidige IJmuiden in de richting van het huidige Castricum, zie afb. 7). In deze perioden ligt het plangebied op een hoger gelegen duin- en strandwalgebied, feitelijk een soort eiland, binnen een natter getijdengebied; de monding van het Oer-IJ.

Gedurende de Late IJzertijd tot Romeinse tijd raakt de monding aan de kant van de Noordzee geheel afgesloten, waardoor de rivier niet meer in verbinding stond met de zee. Doordat afwatering nog verder werd geremd, breidde het veen zich uit. In de Middeleeuwen (vooral tijdens de 12de en 13de eeuw) kende het gebied rondom Uitgeest meerdere overstromingen vermoedelijk teweeg gebracht door hoogwater op de Zuiderzee, die via het IJ het land doordrongen.¹⁴ Het plangebied blijft op een hoger en droger gedeelte gelegen, midden in het vernattende landschap. Vanaf de Middeleeuwen wordt het veengebied rondom ontgonnen.

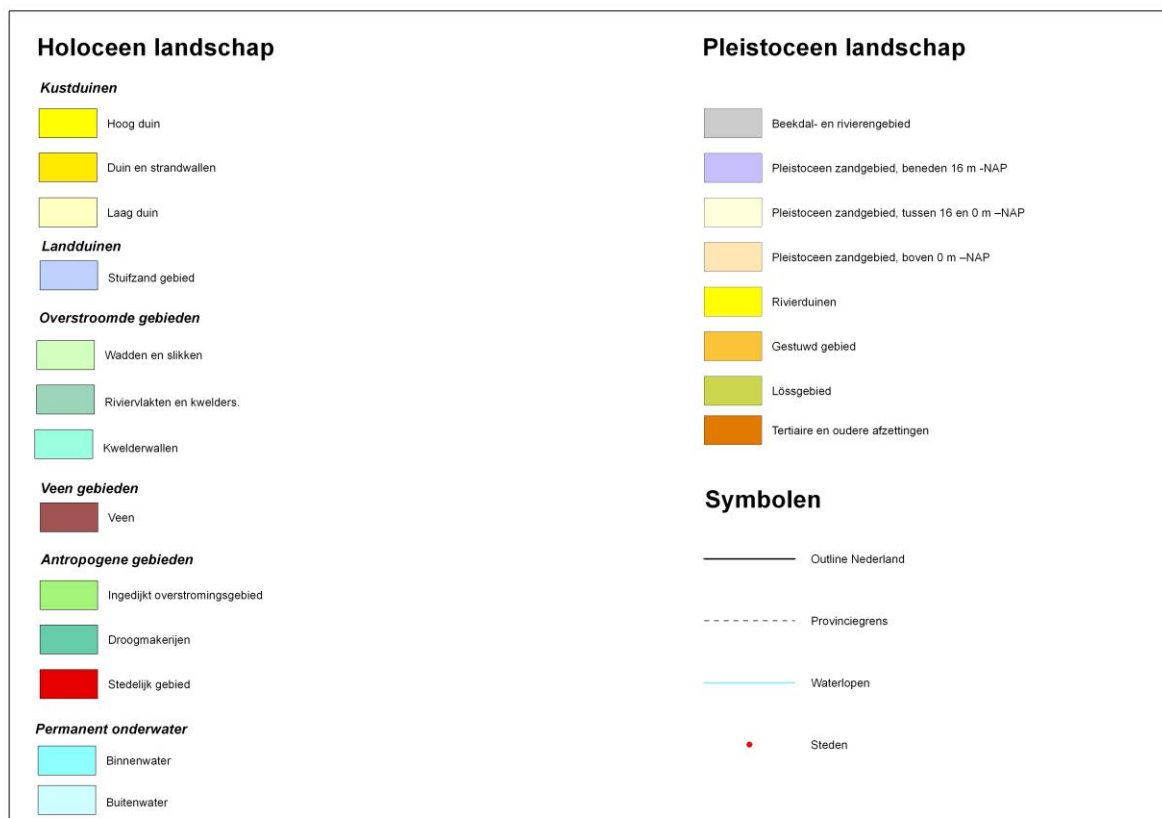

Afbeelding 6. Het plangebied op de geologische kaart van Nederland: 19 Alkmaar West met de ligging van het plangebied (rode cirkel, bij benadering). S4: Oude duin- en strandzanden met eventueel een inschakeling van het Hollandveen en/of afzettingen van het Laagpakket van Wormer (bron: Westerhoff & Blokzijl 1984).

¹⁴ Lange et al. 2004.

Abbeelding 7. Het plangebied op de paleogeografische kaarten, waarbij de ontwikkeling van het Oer-IJ zichtbaar is (bron: Vos 2018). Voor legenda zie volgende pagina.

Legenda behorende bij afbeelding 7.

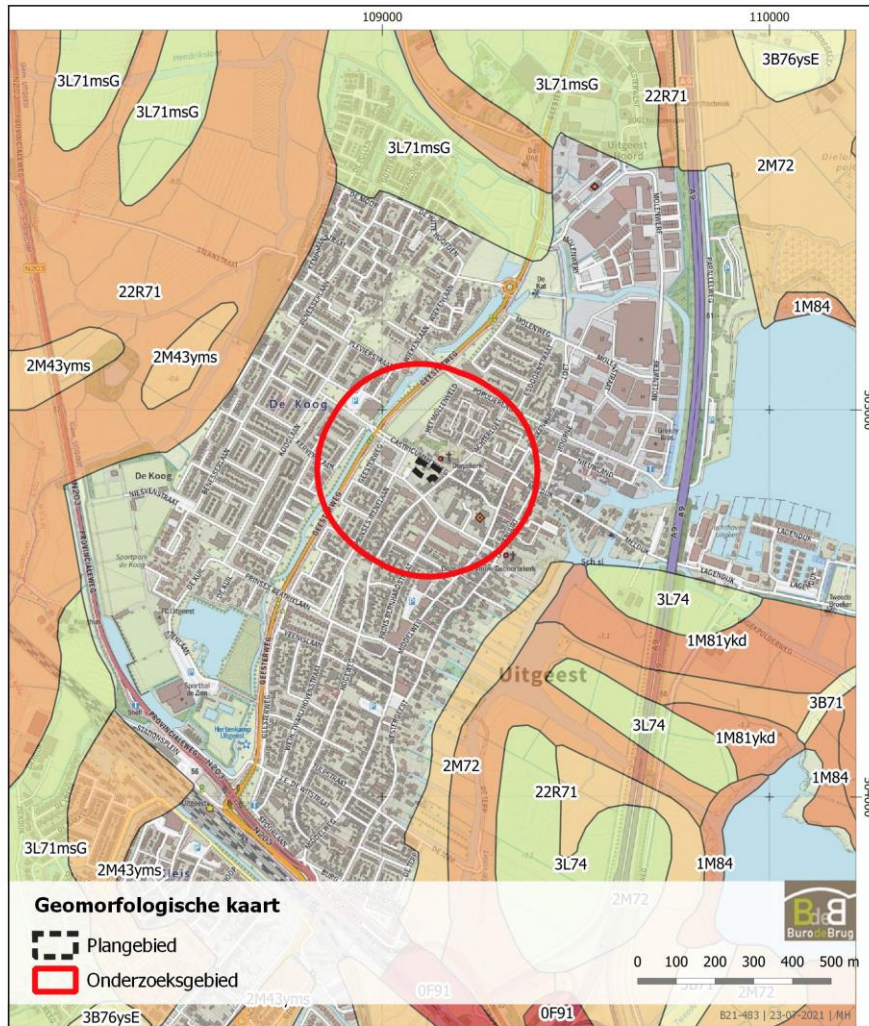
Zoals op de geomorfologische kaart van Nederland te zien is bevindt het plangebied zich in bebouwd gebied (afb. 7). Hierdoor is het plangebied niet gekarteerd in geomorfologische eenheden. Op basis van de gegevens die bekend zijn van de strandwallen en -vlaktes langs de Hollandse kust kan worden geconcludeerd dat het plangebied is gelegen op een strandwal die ontstaan is tussen 3550 en 3100 v. Chr.¹⁵ In principe is het plangebied vanaf dat moment een zeer geschikte locatie voor bewoning geweest, als verhoogde rug binnen een nat maar voedselrijk landschap. Daarnaast is op de geologische kaart van Nederland te zien dat het plangebied zich op oude duin- en strandzanden bevindt met eventueel een inschakeling van Hollandveen en/of afzettingen van het Laagpakket van Wormer, code S4 (afb. 6).¹⁶ Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) is te zien dat de strandwal in het landschap nog op te merken is als hoger gelegen gebied vergeleken met het gebied ten oosten daarvan (afb. 8). Binnen het plangebied ligt het laagste punt van het maaiveld op ca. 0,5 m NAP en het hoogste punt rond de 1,20 m NAP (afb. 7).

Op de bodemkaart van Nederland is het plangebied, zoals op de geomorfologische kaart, niet gekarteerd door bebouwing. Het plangebied ligt in de historische kern van Uitgeest. Hierdoor kan de ondergrond zijn verstoord door gebruik van bijvoorbeeld de aanleg of het slopen van bebouwing. Door deze centrale ligging wordt een antropogene bodem verwacht binnen het plangebied.

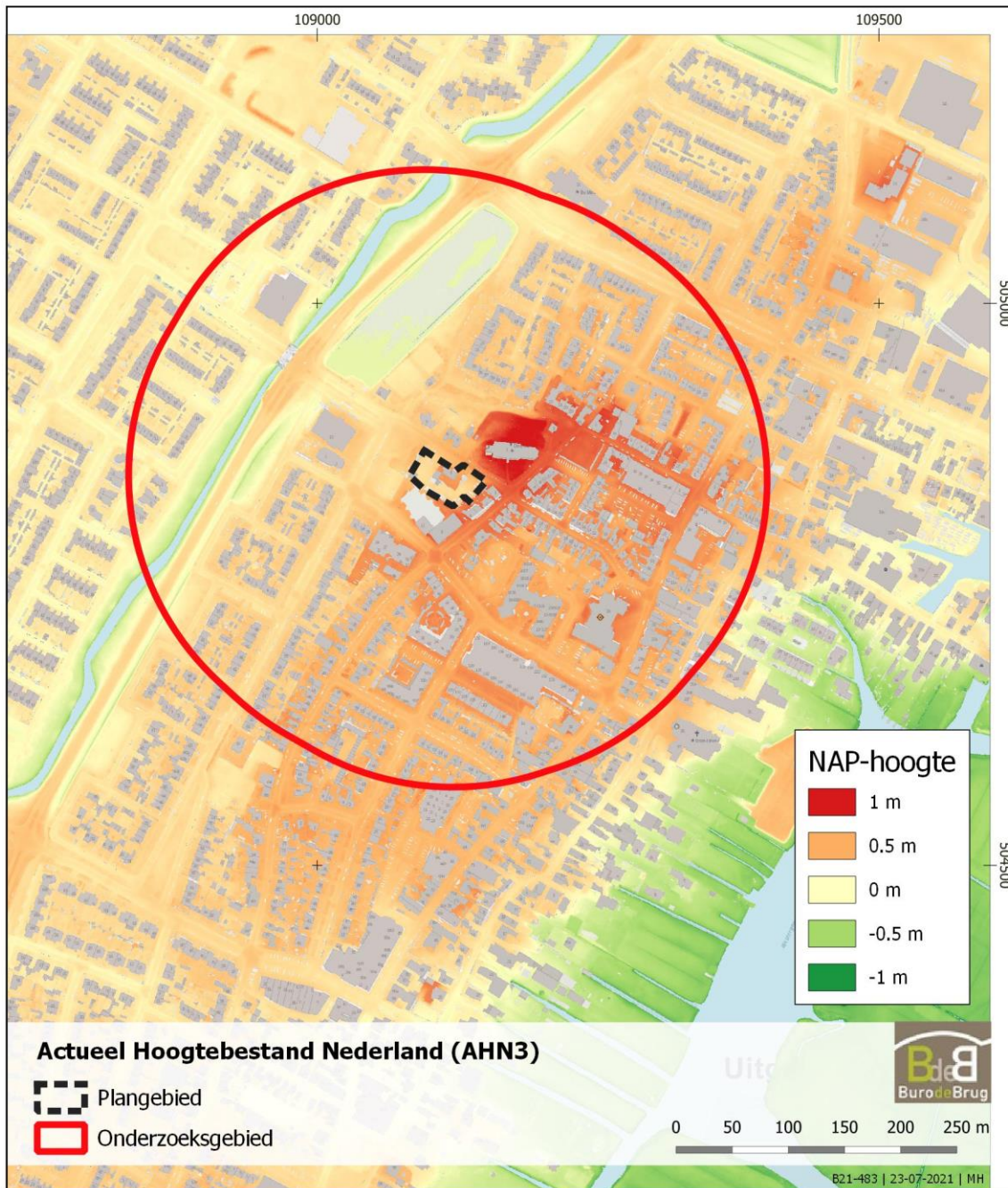
¹⁵ Dalen et al. 2008; Vos s.a.; Westerhof et al. 1988.

¹⁶ Westerhoff & Blokzijl 1984.

Afbeelding 8. Het plangebied op de geomorfologische kaart.

Afbeelding 8. Het plangebied op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Bron: AHN3.

2.4 Bouwhistorische en historische gegevens

2.4.1. Bouwhistorische gegevens

Het gehele plangebied bevindt zich binnen de historische kern van het dorp Uitgeest. De historische kern betreft een gebied met hoge archeologische waarde (monumentnr. 13945). Ongeveer 30 m ten noordoosten van het plangebied ligt een terrein van archeologische waarde (monumentnr. 13990), dit betreft de oudste kerk van Uitgeest. Deze kerk is gebouwd rond het jaar 1300 en naar verwachting behoren de funderingen tot oudere fasen van de kerk.¹⁷ Dit rijksmonument (monumentennr. 35847/35484) heeft een 14de-eeuwse toren, die in 1726 vernieuwd is. Het schip dateert uit de 15^{de}

¹⁷ Archis.

eeuw en heeft een ouder dwarspand. Zowel de toren als de kerk zijn sinds 1967 als rijksmonument ingeschreven in het monumentenregister. De vloer van de kerk bevat een aantal zerken en ook ligt er een kerkhof rondom het monument. Tegenover het plangebied op Castricummerweg 4 staat eveneens een Rijksmonument (35846). Dit monument betreft de voormalige kerkelijke dienstwoning (pastorie) daterend uit de 17^e eeuw en is voorzien van zadeldaken tussen houten gevels met uitgeschulpte windveren.¹⁸

2.4.2. Historische gegevens

Archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat het huidige Uitgeest al sinds ca. 450 v.Chr. bewoond is geweest. Men zocht met name de hoger gelegen strand- en stroomwallen in het landschap op om te wonen. Dit heeft voortgeduurd tot ver in de Romeinse Tijd. Vanaf de 4de eeuw n. Chr. nam de bewoning in dit gebied af vanwege hoogwater en stormvloed. Door de stijgende zeespiegel werd het gebied echter niet onbewoonbaar, want men zocht opnieuw de strand- en stroomwallen op met name rond Dorregeest. De bevolking in het gebied nam pas weer toe in de vroege Middeleeuwen. Rond de kunst ontstonden rond 700 de zogeheten geestdorpen. Dit waren agrarische gemeenschappen. Zo dankt de gemeente Uitgeest zijn huidige wegenpatroon aan deze vroeg Middeleeuwse nederzettingen: Assum, Westergeest, Oostergeest en Dorregeest.¹⁹

In de 10^e eeuw werd het veengebied ten oosten van de strandwallen ontgonnen, waardoor nieuwe woonkernen zich konden ontwikkelen. De eerste historische bron waarin Uitgeest wordt genoemd is de oorkonde van Floris V in 1276, waarin "Uytgeest" wordt vrijgesteld van het betalen van tolgeld. De bewoning was vermoedelijk gevestigd bij Dorregeest, omdat daar een kerk op een terp heeft gestaan. Uiteindelijk is de bewoning om onbekende redenen echter verplaatst naar Uitgeest. In de 14^e eeuw werd daar een nieuwe kerk opgericht; de huidige Nederlandse Hervormde kerk van Uitgeest die tegenover het plangebied ligt. Rondom deze kerk vormde zich in de Middeleeuwen de Kerkbuurt.²⁰ Deze nieuwe kerk stond onder de bescherming van Onze Lieve Vrouwe Geboorte. In de Late Middeleeuwen maakte Uitgeest een economische bloeiperiode doordat het op een bevorderende locatie ligt vanwege de goede verbindingsmogelijkheden met het buitenwater. Deze groei is met name terug te zien in de bevolkingsaantallen van Uitgeest in deze periode, want de nederzetting groeide al snel uit tot een van de grootste dorpen in Kennemerland.²¹

In 1566 ging de beeldenstorm aan Uitgeest voorbij, desondanks resulteerde de Tachtigjarige Oorlog in veel leed in het dorp. In 1573 werd namelijk het half Uitgeest platgebrand, waarbij 60 boeren een aanval door de Spaanse Cavalerie niet overleefden. Bij deze aanval werd de Hervormde Ned. kerk flink beschadigd en tevens ontheiligd. Nadien werd de kerk gerestaureerd en overgenomen door aanhangers van de gereformeerde godsdienst. Gedurende de 16de eeuw profiteerde Uitgeest eveneens van haar geografische ligging aan het water, waardoor het dorp een kleine vloot bezat van haringbuizen en vele schippers naar diverse locaties in Europe voeren. Doordat Uitgeester schippers deelnamen aan de handel op zee, ontwikkelden diverse nijverheidstakken die te maken hadden met de zeevaart, zoals bijvoorbeeld de scheepsbouw. Op een schetsmatige kaart uit deze periode is de omgeving van het plangebied weergegeven (afb. 9). Het exacte doel van de kaart is niet bekend, maar naast de kerk van Uitgeest is geen bebouwing in detail aangegeven. Wel zijn verschillende percelen te herkennen en een deel van de Kerkbuurt/Achterloet, een verdwenen weg ongeveer ter hoogte van de huidige Burgemeester van Nienesstraat en de Middelweg en Langebuurt. Langs deze wegen zijn verschillende kleine driehoekjes/vierkantjes zichtbaar die waarschijnlijk symbool staan voor bebouwing. Binnen het plangebied is geen bebouwing weergegeven, maar dit deel van het dorp lijkt ook niet te zijn uitgewerkt in deze tekening. Het vormt dus geen bewijs voor de afwezigheid van bebouwing.

Vanaf 1650 is een kentering in de economische bloei op te merken net zoals bij de rest van Holland. Op een kaart uit ca. 1745 is Uitgeest schematisch weergegeven als een dorp van bescheiden omvang (afb. 10). Op de locatie van het plangebied lijkt bebouwing aanwezig te zijn. Pas vanaf 1850 kwam de economie weer opgang met name door de bloembollenkwekerijen.²²

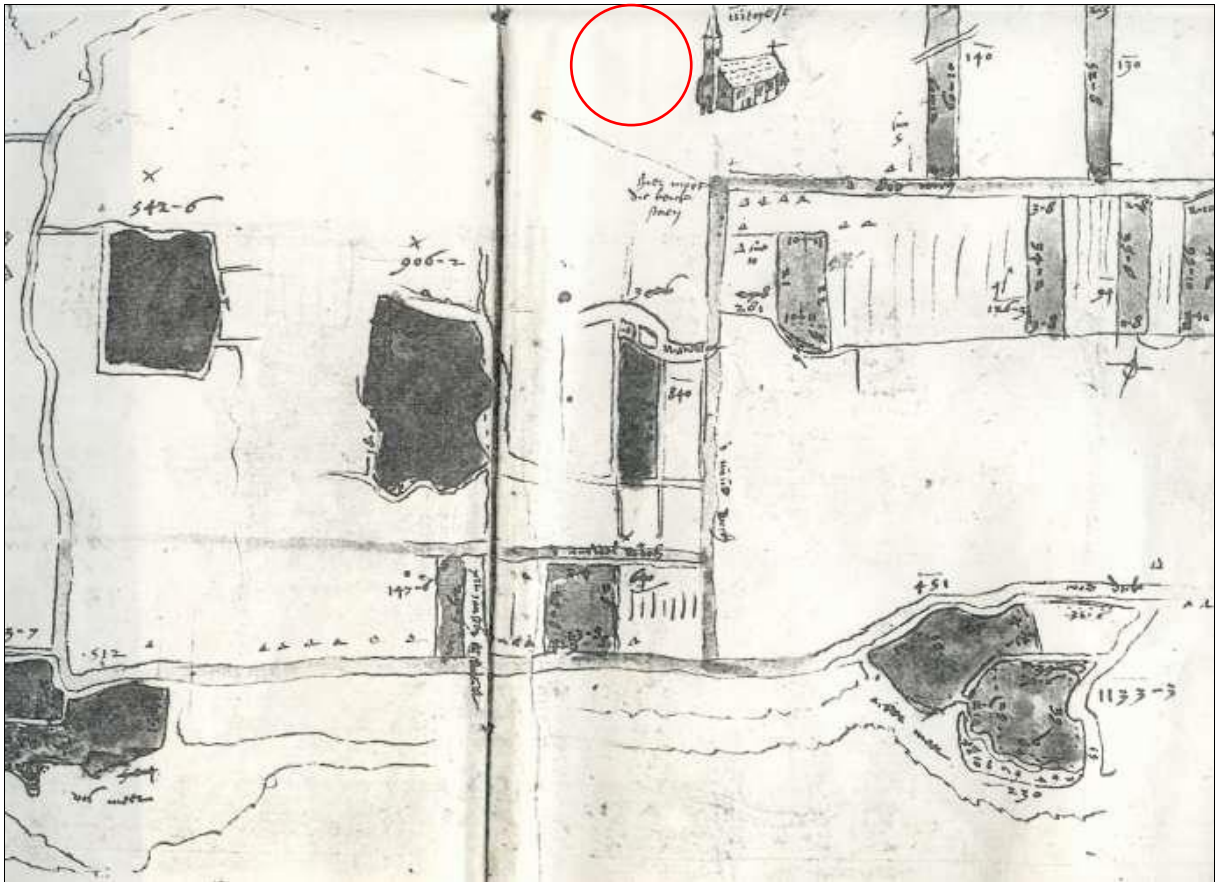
¹⁸ www.ouduitgeest.nl.

¹⁹ www.uitgeest.nl

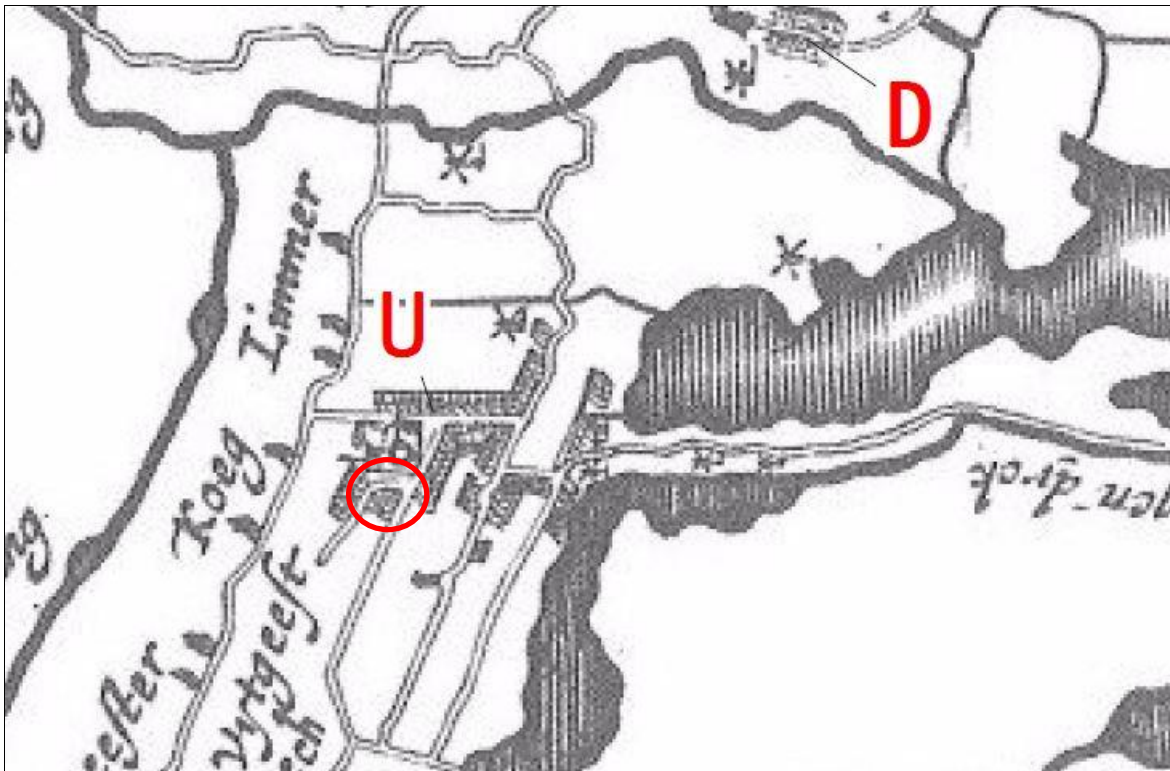
²⁰ www.noord-hollansarchief.nl.

²¹ www.uitgeest.nl.

²² www.ouduitgeest.nl.

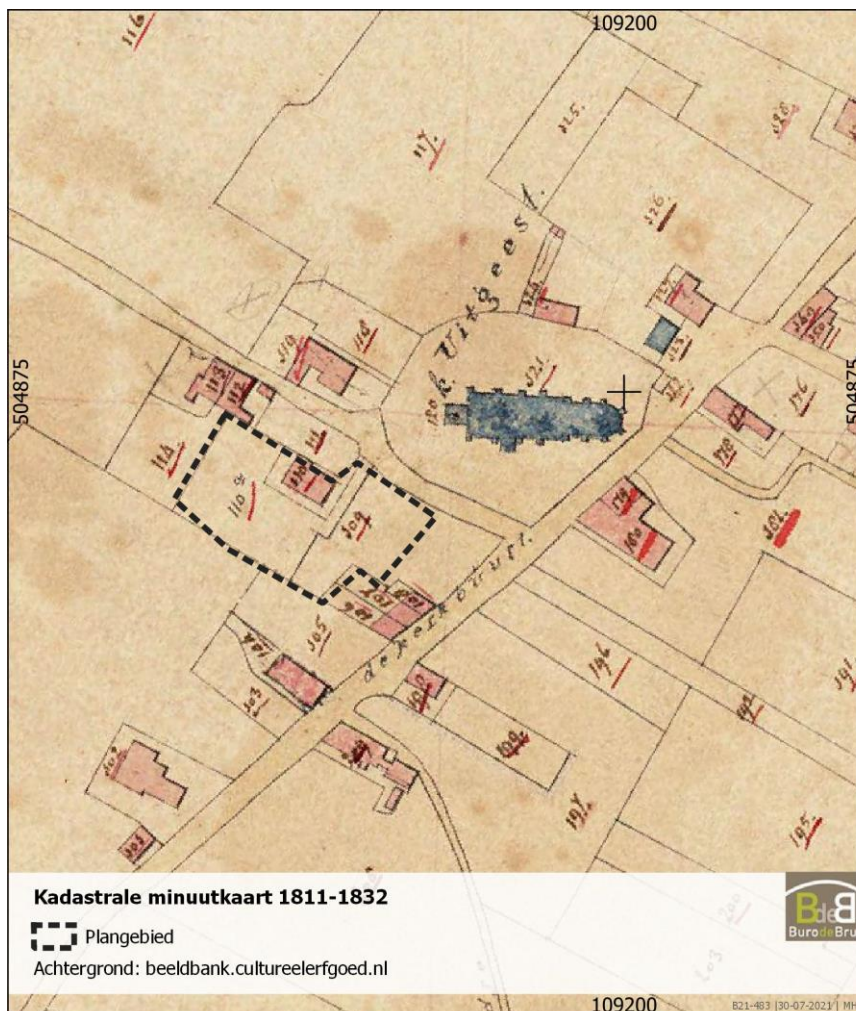
Afbeelding 9. Schets van de omgeving van het plangebied met daarop bij benadering de locatie van het plangebied door Pieter Buijnsz, einde 16de eeuw (afbeelding collectie Oud Uitgeest). Het noorden is rechts (boven).

Afbeelding 10. Uitsnede van het "Hoog-Heemraetschap vande Uytwaterende Sluysen" van Dou uit 1745 (overgenomen uit De Boer e.a. 2008). De "U" geeft Uitgeest aan en de "D" Dorregeest. De rode cirkel geeft bij benadering de locatie van het plangebied aan.

Op de indicatieve kaart militair erfgoed staat het plangebied aangegeven binnen de Neue-Landfort. Gedurende de Tweede Wereldoorlog was dit een Duitse verdedigingslinie achter de Atlantikwall. Deze linie moest een mogelijke invasie vanuit de kust vertragen en daarnaast diende de linie ook als rugdekking voor de Atlantikwall.²³ Binnen de linie kunnen bouwwerken zoals bunkers, tankversperringen en overige veldversterkingen voorkomen. Echter blijkt uit de gegevens voor oorlogshandelingen uit de Tweede Wereldoorlog in Nederland dat er verder geen aanwijzingen zijn dat archeologische waarden uit de Tweede Wereldoorlog in het plangebied te verwachten zijn, waardoor een lage verwachting geldt voor dergelijke waarden binnen het perceel.²⁴

De oudst geraadpleegde kaart waarop landgebruik in het plangebied te zien is betreft het Minuutplan uit 1824 (afb. 11). Hierop is te zien dat binnen het plangebied bebouwing aanwezig is. De bebouwing betreft een huis met erf met daaromheen een tuin. Het gebouw bevindt zich op dezelfde locatie als de huidige Castricummerweg 5. Op de topografische deelkaart van de provincie Noord-Holland uit 1867 is waarschijnlijk hetzelfde gebouw terug te zien. Rond 1920 lijken er drie bebouwde huizen en/of schuren zichtbaar. Op een luchtfoto uit 1957 zijn eveneens drie daken zichtbaar, waarbij een pand dicht of direct aan de westkant van Castricummerweg 5 lijkt te staan (afb. 13 en 14a). Pas aan het einde van de 20ste eeuw lijkt de bebouwing weer gereduceerd te zijn tot slechts één bedrijfspand. Hierin zit sinds 1977 hoveniersbedrijf 'de Berk' gevestigd. Het huidige pand heeft nog een uitbouw naar de zuidkant.

Afbeelding 11. Het plangebied op de kadastrale minuutplan van 1824.

²³ www.ikme.nl.

²⁴ De Jong 1969-1991, Biggelaar 2021.

Afbeelding 12. Het plangebied op de topografische kaart: Deelkaart Provincie Noord-Holland met Uitgeest uit 1867 (bron: Archief Zaanstad).

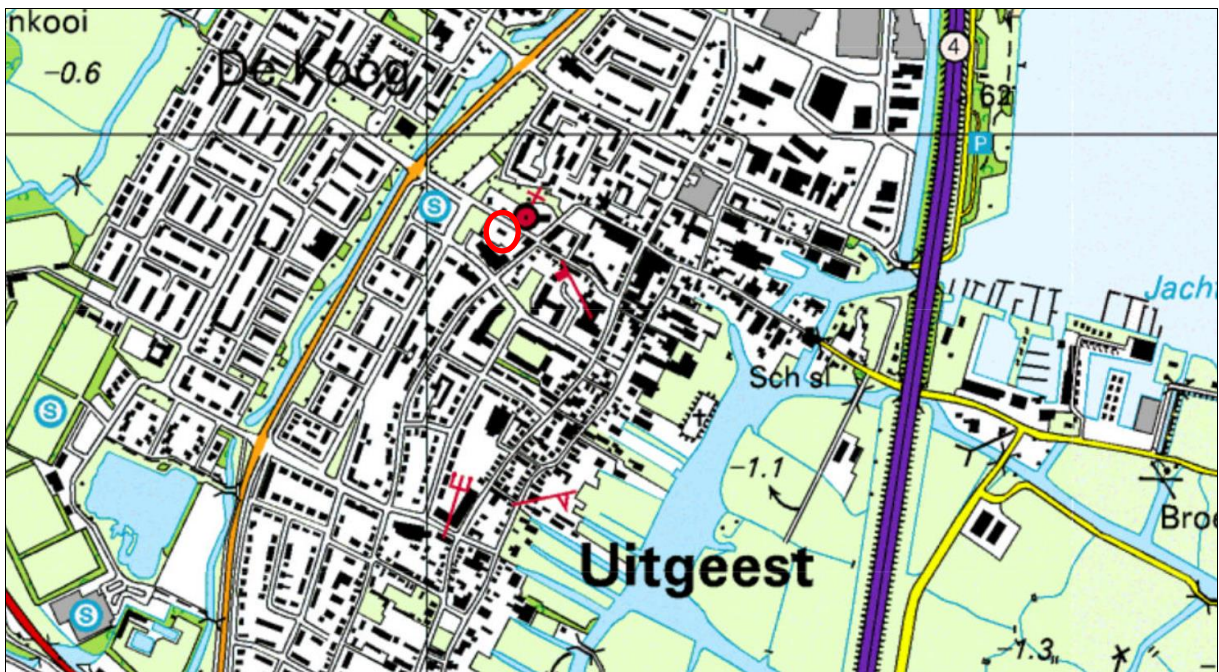

Afbeelding 13. Uitsnede van een luchtfoto van het plangebied (rode kader, bij benadering) uit 1957 (bron: NHA).

2.5 Versturende bodemingrepen in het verleden

Doordat het plangebied behoort tot de historische kern van Uitgeest, is het plangebied zeer waarschijnlijk eeuwenlang in gebruik geweest voor de aanleg en de sloop van bebouwing en voor agrarische doeleinden. Op basis van de historische gegevens blijken in de twintigste eeuw verschillende panden binnen het plangebied te zijn gebouwd en gesloopt. Het is niet bekend in hoeverre het bodemarchief daarbij is aangetast. Daarnaast kunnen recentelijke verstoringen zijn ontstaan door de aanleg en sloop van bebouwing, kabels en leidingen.

Afbeelding 14a, b, c en d. Het plangebied in rood aangegeven in de jaren 1920, 1970, 1980, 2000 (bron: www.topotijdreis.nl).

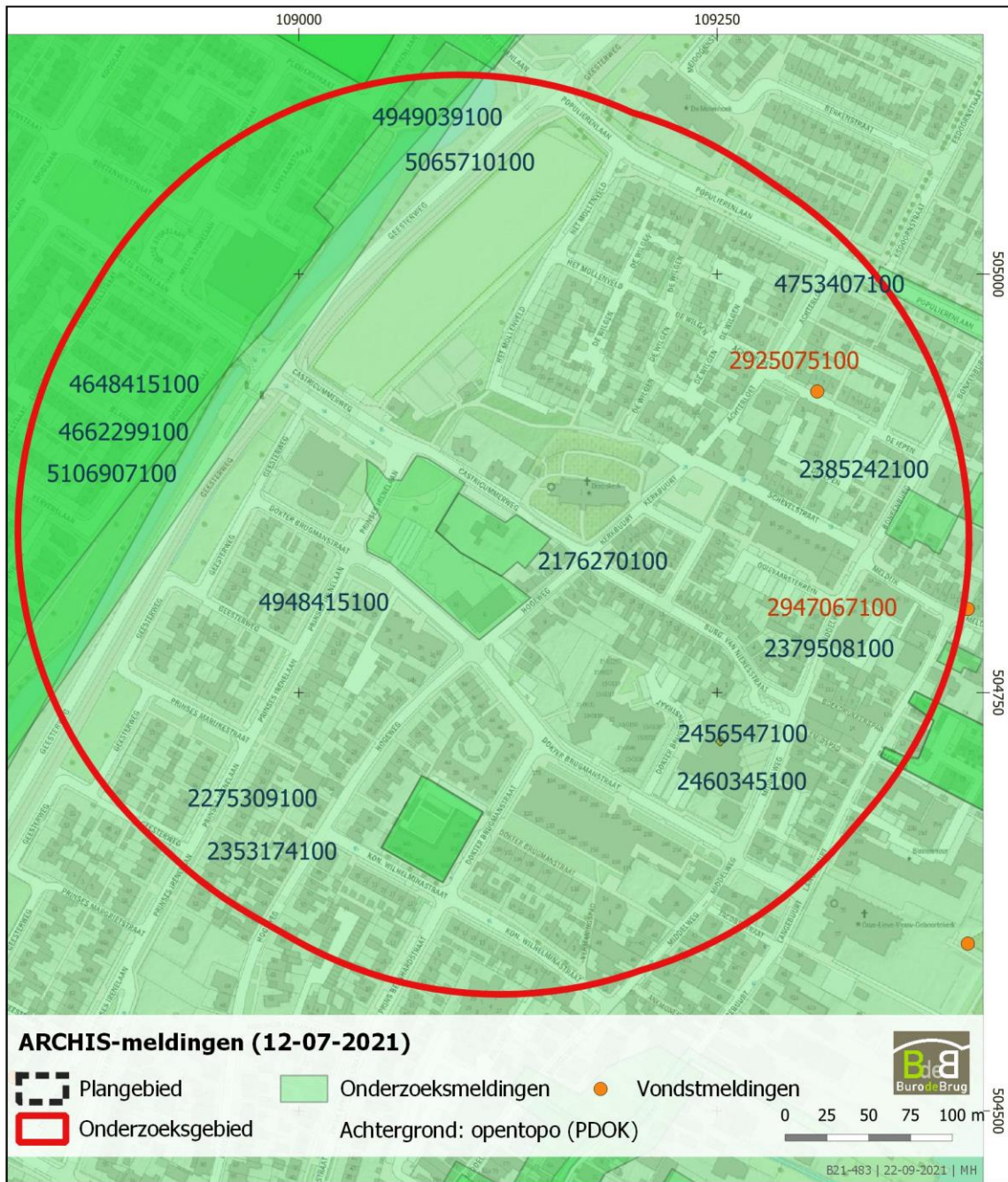

2.6 Bekende archeologische waarden

2.6.1 AMK-terreinen

AMK nummer	13990
Status (Rijksmonumentnummer)	Terrein van archeologische waarde
Toelichting	Gebouwd rond 1300. Op dit terrein ligt de oudste kerk van Uitgeest. Verwacht wordt dat er nog funderingen etc. in de ondergrond aanwezig zullen zijn.

AMK nummer	13945
Status (Rijksmonumentnummer)	Terrein van hoge archeologische waarde
Toelichting	De begrenzing van deze historische kern is bepaald op grond van de historische kaart uit 1849-1859, schaal 1:25.000.

Afbeelding 15. Bekende archeologische waarden in het onderzoeksgebied (bron: Archis 3).

2.6.2 Archis vondstlocaties

Zaakidentificatie Archis	2925075100
Toelichting	Op de Achterloet zijn tijdens het graven van kuilen voor de ontwatering van het bollenland in 1926 op/in zand onder een laag veen op ca. 2,5 m diepte runderkiezen (datering onbekend) en een stenen hamerbijl (type Drenthe) daterend uit het Late Neolithicum A - Vroege Bronstijd gevonden.

Zaakidentificatie Archis	2947067100
Toelichting	Op de Meldijk zijn in 1990 tijdens een opgraving funderingsresten van een achtkantige bovenkruier en tenminste 3 voorgangers daarvan aangetroffen. De oudste daarvan kan al in de 15 ^e eeuw zijn gebouwd. De funderingen dateren uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. Het aangetroffen aardewerk (steengoed) stamt tevens uit deze periode.

2.6.3 Archis onderzoeksmeldingen²⁵

Zaakidentificatie Archis	4949039100 & 5065710100 (nog geen rapporten)
Toelichting	Tijdens het bureau- en booronderzoek ten behoeve van de nieuwbouw op de locatie 'Kindcentrum Cornelius' uitgevoerd door Archeologenbureau Argo in 2021 is onder een laag recent opgebracht zand de oorspronkelijke bodemopbouw intact aangetroffen. Hierop volgde een proefsleuvenonderzoek, waarbij een aantal greppels en een ophogingspakket zijn aangetroffen. Vondstmateriaal in de greppels ontbrak. Eén van de greppels heeft echter wel een postquem in de Late Middeleeuwen gezien een scherp daterend uit die periode. Het ophogingspakket bestond uit veen en lag in de Oer-IJ afzettingen.

Zaakidentificatie Archis	4648415100, 4662299100 & 5106907100
Toelichting	Tijdens het archeologisch bureauonderzoek ten behoeve van de nutsvoorzieningen en aanleg van wadi's op de locatie 'De Koog' uitgevoerd door Hollandia in 2018 kon worden gesteld dat archeologische resten vanaf het neolithicum tot en met de nieuw tijd binnen het plangebied worden verwacht. Aan de westelijke en de oostelijke rand van het plangebied zijn mogelijke strandwallen/ oeverwallen aanwezig waarop bewoning vanaf het neolithicum plaats heeft gehad. Het gebied daartussen is een landschappelijk lager gelegen deel dat pas aantrekkelijk werd nadat het Oer-IJ estuarium rond de eerste eeuw voor Chr. verlandde. In de (late) middeleeuwen wordt het gebied omdijkt en kan de wateroverlast buiten worden gehouden. Er ontstaat in het noordelijk deel langs de Ziens- of Koogdijk een buurtschap dat Benes wordt genoemd. Hier zal tot en met de 18e eeuw gewoond worden. Een historische kaart uit het begin van de 19e eeuw geeft hier geen bewoning weer maar is het plangebied als agrarisch gebied in gebruik. Een bijzondere plek is een eventueel kasteelterrein in het zuiden van het plangebied. Deze burcht kan een voorganger hebben gehad die teruggaat naar een grafelijk hof. Een korte opgraving leverde grachten op met daarin aardewerk uit de periode 900-1500.

²⁵ Alle samenvattingen zijn overgenomen uit Archis, dan wel uit de betreffende archeologische publicaties.

	<p>Het verkennend booronderzoek heeft aangetoond dat binnen het plangebied, gemiddeld, de bovenste 0,8 meter opgebracht bouwzand is. Onder dit opgebrachte pakket zijn in meerdere boringen archeologische indicatoren aangetroffen. Daarnaast is met het booronderzoek mogelijk gebleken om een zone aan te geven waar een oeverwal in de vorm van een zeer siltige zandlaag loopt. Deze oeverwal is in het verleden zeer aantrekkelijk geweest om op te wonen. Dit wordt bevestigd door eerder uitgevoerd onderzoek en door archeologische vondstmeldingen. Een vervolg advies in de vorm van een archeologische begeleiding wordt geadviseerd in 2021-2024.</p>
--	--

Zaakidentificatie Archis	4948415100
Toelichting²⁶	<p>Dit plangebied bevindt zich direct naast het plangebied aan de Castricummerweg 5. Tijdens het archeologisch bureau- en booronderzoek (IVO-V) ten behoeve van de aanleg van nieuwbouw aan de Hogeweg 8 door IDDS Archeologie B.V. in 2021. Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een strandwal die is gevormd tussen 3550 en 3100 voor Chr. Het is onduidelijk of de top van de strandwal is verstoord. Vermoedelijk is het plangebied opgehoogd. Indien er verstoring heeft plaatsgevonden reikt die verstoring vermoedelijk tot een diepte van 0,5 tot 1,0 m -mv (ca. 0 m NAP). Afhankelijk van de mate van de eventuele ophoging is mogelijk alleen het eventuele ophoogpakket verstoord. Op basis hiervan zijn er twee archeologisch relevante afzettingen. Het onderste niveau betreft het onverstoorde deel van de oude duin- /strandafzettingen. In de top van die afzettingen en/of in, en direct onder, eventuele humeuze lagen kunnen archeologische waarden aanwezig zijn die dateren vanaf het Midden-Neolithicum. De diepten waarop die lagen aanwezig kunnen zijn is onbekend. Die waarden kunnen zijn gerelateerd aan nederzettingsterreinen en bestaan uit sporen zoals paalkuilen, waterputten, etc. Daarnaast zouden er resten kunnen liggen zoals aardewerk, botmateriaal, etc. De bovenste archeologisch relevante afzetting betreft het verstoorde/opgehoogde deel van de ondergrond. Die verstoring is waarschijnlijk deels gerelateerd aan het gebruik van het plangebied sinds de Late Middeleeuwen, en mogelijk al eerder. Het verstoorde deel van de ondergrond heeft een hoge verwachting voor archeologische waarden uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd, en mogelijk zelfs oudere waarden. Die waarden zullen zijn gerelateerd aan de historische bebouwing van Uitgeest en kan bestaan uit muurresten, funderingen, aardewerk, botmateriaal, baksteen, etc. Daarnaast zouden ook sporen aanwezig kunnen zijn die gerelateerd kunnen worden aan agrarische activiteiten (bijv. graven van sleuven/sloten of ploegsporen).</p> <p>Op basis van het booronderzoek, in combinatie met het bureauonderzoek, blijkt dat het plangebied is opgehoogd. De top van het historisch verstoord pakket betreft het maaiveld voorafgaand aan die ophoging. Voorafgaand aan die ophoging reikte de verstoring tussen 0,5 en 1,2 m beneden het maaiveld. In het historisch verstoord pakket bevinden zich drie verschillende bodemtypen. Op boorlocaties 1, 4 en 5 is de ondergrond geïnterpreteerd als een antropogene bodem, op boorlocatie 2 als eerdgrond en op als vlakvaaggrond. Er bevinden zich twee potentiële archeologische afzettingen in het plangebied. De onderste afzetting betreft de top van de strand(wal)afzettingen direct onder het verstoord pakket. Die</p>

²⁶ Biggelaar 2021.

	<p>top ligt tussen 1,5 tot 2,2 m -mv (-0,7 tot -1,2 m NAP). Het bovenste archeologisch relevante pakket betreft het historisch verstoord pakket. De top van het historisch verstoord pakket bevindt zich tussen 0,7 en 1,1 m -mv (-0,5 tot 0,3 m NAP).</p> <p>Op basis van de resultaten van het inventariserend veldonderzoek adviseert IDDS Archeologie om vervolgonderzoek uit te laten voeren bij bodemverstorende werkzaamheden die dieper reiken dan 0,4 m -mv. Bij bodemverstorende werkzaamheden die dieper reiken dan 1,2 m -mv (-0,4 m NAP) adviseert IDDS Archeologie om bij dat vervolgonderzoek rekening te houden met twee archeologisch relevante niveaus. Voor deze diepteligging is rekening gehouden met een veiligheidsmarge van 0,3 m. Daarnaast adviseert IDDS Archeologie om dat vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek. Een proefsleuvenonderzoek is de beste manier om na te gaan of er in het plangebied archeologische waarden aanwezig zijn uit de Middeleeuwen en/of Nieuwe Tijd.</p>
--	--

Zaakidentificatie Archis	2275309100 & 2353174100
Toelichting	<p>Tijdens het bureauonderzoek uitgevoerd door Archaeological Research & Consultancy aan het Dr. Brugmanplantsoen in 2011. Door de ligging op een strandwal heeft de onderzoekslocatie een hoge trefkans op archeologische resten en/of sporen uit de periode Neolithicum – Nieuwe Tijd. In de omgeving van de onderzoekslocatie zijn resten vanaf het Laat Neolithicum bekend. In 1832 was de onderzoekslocatie in gebruik als tuin. In 1900 was dit nog steeds het geval. De woonhuizen in het zuiden van de onderzoekslocatie zijn tussen 1951 en 1961 gerealiseerd. Op het noorden van de onderzoekslocatie is tussen 1971 en 1983 een gebouw gerealiseerd. Dit gebouw is nu niet meer aanwezig. Door de huidige en vroegere bebouwing is de bodem op de onderzoekslocatie waarschijnlijk deels verstoord. Er is echter niet bekend tot hoe diep. Mogelijk zijn hieronder dus nog intacte sporen aanwezig. De nieuwbouw komt gedeeltelijk op de plaats van de huidige en vroegere bebouwing. Geconcludeerd kan worden dat de hoge archeologische trefkans voor de onderzoekslocatie van kracht blijft. Een verkennend booronderzoek geadviseerd.</p> <p>Op basis van het booronderzoek uit 2012 kon worden geconcludeerd dat de onderzoekslocatie ligt op een oude strandwal met duinen die in de loop van de Nieuwe Tijd zijn afgegraven. De top van deze afgegraven duinen is met stadsafval aangereikt. Deze zogenaamde geestgronden zijn voor tuinbouw en later ook bollenteelt gebruikt. De top van deze geestgronden is vanaf de jaren 1950 vergraven door bouw en sloop. De funderingen van de toekomstige nieuwbouw reiken niet dieper dan 100 cm – mv en blijven dus binnen de vergraven laag en de eerdlaag. De heipalen gaan wel dieper, maar dit vormt vanuit archeologisch oogpunt geen bezwaar. Archeologische resten van voor de aanleg van de geestgronden (Neolithicum–Late Middeleeuwen) worden in het onverstoorde duinzand verwacht. Omdat de duinen zijn afgetopt, er geen overstoven bodems zijn aangetroffen en ook geen archeologische indicatoren zijn gevonden, is de kans klein dat er binnen het plangebied een vindplaats uit de periode Neolithicum–Late Middeleeuwen aanwezig is. Doordat de locatie in de Nieuwe Tijd in gebruik is geweest als tuinbouwland, worden ook geen bewoningssporen uit deze periode verwacht. Archeologische resten uit de Nieuwe Tijd bestaan uit losse vondsten, die van elders zijn</p>

	aangevoerd met het stadsafval dat is gebruikt ter bodemverbetering. Advies: vrijgave.
--	---

Zaakidentificatie Archis	2176270100
Toelichting	Startnotitie archeologiebeleid met vindplaatsen- en verwachtingenkaart.

Zaakidentificatie Archis	4753407100
Toelichting	Archeologische begeleiding aan de Populierenlaan ter behoeve van een riool vernieuwing door Hollandia Archeologie BV in 2019. Rapportage ontbreekt in Archis.

Zaakidentificatie Archis	2385242100
Toelichting	Op basis van het bureau en boor-onderzoek aan de Bonkenburg 4 uitgevoerd door RAAP in 2014 is gebleken dat door de ligging van dit plangebied in de historische kern van Uitgeest een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen met een datering vanaf de Vroege Middeleeuwen (mogelijk al vanaf 600 na Chr.) gold voor het plangebied. Dergelijke (intacte) resten kunnen in het, tijdens het veldonderzoek aangetroffen, antropogene ophogingspakket vanaf 0,35 m -mv aanwezig zijn. Daarnaast zijn tijdens het veldonderzoek in de ondergrond van het plangebied strandwalafzettingen aangetroffen. In de oude duinafzettingen boven het Hollandveen kunnen vindplaatsen uit de periode Romeinse tijd t/m Vroege Middeleeuwen aanwezig zijn. Voor de onder het veen aangetroffen oude duin- en strandzanden geldt een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen (archeologische resten) uit de periode Neolithicum t/m Romeinse tijd (moment van afdekking met veen). Archeologische vindplaatsen kunnen in humeuze lagen in de kalkloze oude duin- en strandafzettingen aanwezig zijn. Advies: IVO-K in de vorm van een proefsleuvenonderzoek.

Zaakidentificatie Archis	2379508100
Toelichting	Tijdens het bureau- en karterend inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen aan de Langebuurt 1 door Archaeological Research & Consultancy in 2012 is op de onderzoekslocatie een cultuurlaag aangetroffen met vondsten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Onder de cultuurlaag is een afwisseling van zeeklei en -zand met veen aanwezig. In slechts een boring zijn strandwalafzettingen aangetroffen. Hierin zijn geen bodemhorizonten aangetroffen; hiermee kan de trefkans voor de periode Neolithicum – Vroege Middeleeuwen worden bijgesteld naar laag. Door de aanwezigheid van een cultuurlaag blijft de hoge trefkans voor de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd van kracht. De voorgenomen werkzaamheden vormen gezien de geplande verstoringsdiepte een bedreiging voor het archeologische archief. Geadviseerd wordt om een vervolgonderzoek uit te laten voeren. Dit vervolgonderzoek kan het beste worden uitgevoerd als een karterend/waarderend proefsleuvenonderzoek (IVO-P).

Zaakidentificatie Archis	2456547100 & 2460345100
Toelichting	Tijdens het bureauonderzoek aan de Langebuurt 9, 15 en 17 uitgevoerd door Archeologenbureau Argo in 2014 is gebleken dat in het plangebied een kans bestaat op het aantreffen van archeologische resten uit het Neolithicum, de Bronstijd, de IJzertijd,

	<p>de Romeinse Tijd, de Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd. Er wordt dan ook, bij handhaving van de huidige ontgravingsdiepten, geadviseerd een vervolgonderzoek uit te voeren in de vorm van een booronderzoek om de intactheid van de bodemopbouw te controleren en zo mogelijk ook de aanwezigheid van archeologische resten vast te stellen dan wel uit te sluiten. Uit het booronderzoek is gebleken dat de ondergrond bleek grootschalig recentelijk te zijn verstoord. Aanwijzingen voor het voorkomen van intacte archeologische resten op het terrein zijn niet aangetroffen. De kans op het aantreffen van archeologische resten onder de bij de boringen bereikte diepte wordt uiterst gering geacht. Er wordt dan ook geadviseerd af te zien van een vervolgonderzoek en het plangebied vrij te geven voor de geplande ontwikkeling.</p>
--	--

2.6.4 Samenvatting bekende archeologische waarden

Op basis van de archeologische vondsten en onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied, kan op ca. 1,5 tot 2 m diepte de top van de strandwal worden verwacht, waarin archeologische resten vanaf het Laat-Neolithicum aanwezig kunnen zijn. In de bovenliggende lagen, die naar verwachting tot aan maaiveld (of vlak daaronder) reiken, kunnen resten aanwezig zijn uit de Bronstijd, IJzertijd, Romeinse Tijd, Middeleeuwen en Nieuwe Tijd.

3 Archeologische verwachting en selectieadvies

3.1 Archeologische gespecificeerde verwachting

Uit de landschappelijke analyse is gebleken dat het plangebied op een strandwal ligt, die is gevormd tussen 3550 – 3100 voor Chr. Vanaf deze periode is het plangebied altijd geschikt geweest voor bewoning. Door de zeer gunstige ligging als hoger gelegen strandwal/duingebied in een nattere, waterrijke omgeving is de verwachting voor alle perioden vanaf het Laat-Neolithicum hoog, met mogelijk een terugval in de periode Laat Romeinse Tijd tot Vroege Middeleeuwen (middelhoge verwachting). Deze resten worden verwacht tot een diepte van ca. 2 m. De resten uit het Laat-Neolithicum tot en met de Romeinse Tijd kunnen bestaan uit resten van gebouwen zoals paalkuilen en huttenleem, maar ook (afval)kuilen, sloten en greppels, waterputten, agrarische bijgebouwen, ploegsporen, etc.

Voor bewoning in historische tijden zijn geen directe aanwijzingen gevonden in het archiefmateriaal, maar gezien de ligging direct naast de laatmiddeleeuwse kerk kent het plangebied ook een hoge verwachting voor vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. Deze resten worden verwacht vanaf (vlak onder) maaiveld tot ca. 1 m -mv. Deze resten kunnen bestaan uit paalkuilen, huttenleem, funderingsresten, muurresten, (afval)kuilen, sloten en greppels, waterputten, agrarische bijgebouwen, ploegsporen, etc.

Er geldt geen specifieke verwachting voor resten uit de Tweede Wereldoorlog.

In de twintigste eeuw is waarschijnlijk bebouwing binnen het plangebied gerealiseerd en weer verwijderd. Het is onbekend in hoeverre deze activiteiten de oudere archeologische resten hebben verstoord.

3.2 Selectieadvies

Om de archeologische verwachting binnen het plangebied te toetsen (en zo mogelijk verder te specificeren) en om na te gaan in hoeverre de bodemopbouw intact is, adviseert Buro de Brug binnen het plangebied een inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen (verkennende fase), conform KNA 4.1 protocol 4002, uit te laten voeren. Een archeologisch booronderzoek dient te worden uitgevoerd door een gecertificeerd archeologisch bedrijf.

Bovenstaand selectieadvies dient beoordeeld te worden door de bevoegde overheid. Het is mogelijk dat het gemeentelijk selectiebesluit afwijkt van het in dit rapport opgenomen advies.

4 Bronnen

4.1 Digitale bronnen

<http://legendageomorfologie.wur.nl>
<https://archis.cultureelerfgoed.nl>
<https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl>
<https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl>
<https://zoeken.cultureelerfgoed.nl>
www.ahn.nl
www.dinoloket.nl
www.gahetna.nl
www.kadaster.nl
www.nimh-beeldbank.defensie.nl
www.geologievannederland.nl
www.hisgis.nl
www.nationaalgeoregister.nl
www.pdok.nl
www.rijksoverheid.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
www.sikb.nl
www.topotijdreis.nl
www.ouduitgeest.nl
www.archief.zaanstad.nl
www.uitgeest.nl
www.noordhollandactief.nl
www.objects.library.uu.nl
www.ikme.nl

4.2 Literatuur

Baas, H., B. van Snippenburg, H. Renes & R. Rentenaar, 2014: De geesten van Holland. Stand van kennis over de oude akkercomplexen op de strandwallen van Holland, *Historisch Geografisch Tijdschrift* 32, 131-150

Bakker, H. de/J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen (PUDOC).

Barends, S., et al., 1993: *Het Nederlandse landschap: een historisch-geografische benadering*, Utrecht.

Berendsen, H.J.A., 1997: *Landschappelijk Nederland*, Assen.

Berendsen, H.J.A. / E. Stouthamer, 2001: *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*, Assen.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land. Fysische geografie van Nederland*, Assen.

Biggelaar., D.F.A.M., 2021: Archeologisch bureauonderzoek & inventariserend Veldonderzoek, verkennende fase Hogeweg 8, Uitgeest gemeente Uitgeest. *IDDS Archeologie rapport 2542*, Noordwijk.

Boer, G.H., C.M. Soonius & D. de Bekius, 2007: Uitgeest, droge plek aan open water. Deel 1 en deel 2. *RAAP-RAPPORT* 1636, Weesp.

Dalen, J.H. van, J.H.C. Deeben, D.P. Hallewas, R. Koopstra, Th.J. Maarleveld, J.H.M. Peeters & R. Wiemer, 2008: *Indicatieve kaart van Archeologische Waarden 3e generatie*, Amersfoort (RACM).

Geudeke, P.W. (red.), 1990: Grote Historische Atlas van Nederland 1:50.000 – 1: West-Nederland 1839-1859, Groningen.

Jong, L. de, 1969 – 1991: *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*, 14 delen in 29 boekbanden, Staatsdrukkerij en uitgeverij, Den Haag.

Lange, S., E.A. Besselsen, H. van Londen, 2004: *Het Oer-IJ estuarium*. Archeologische KennisInventarisatie (AKI), Amsterdam (AAC rapport).

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff & Th.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*, Groningen/Houten.

Valk, L., van der, 1996: *Coastal barrier deposits in the central Dutch coastal plain*, Haarlem (Mededelingen van de Rijks Geologische Dienst 57).

Vos, P.C., 2018: *Nieuwe landelijke paleogeografische kaarten van Nederland in het Holoceen*, Utrecht (TNO, Water- en bodembeheer).

Verboom-Jansen, M., 2011: Een archeologisch bureau-onderzoek aan het Dr. Brugmanplantsoen te Uitgeest (NH), *ARC-Rapporten 2011-72*, Geldermalsen.

Westerhoff, W.E. & J. Blokzijl, 1984: *Geologische kaart van Nederland, Alkmaar West (19 West)*, Rijks Geologische Dienst.

Westerhoff, W.E., E.F.J. de Mulder & W. de Gans, 1988: *Toelichting bij de Geologische kaart van Nederland 1:50000, blad Alkmaar (19O en 19W)*, Haarlem (Rijks Geologische Dienst).